

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา สภาพและ แนวทางการดำเนินงาน ตามมาตรฐาน การศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ตามมาตรฐานการศึกษา(ขั้นพัฒนา) มาตรฐาน ที่ 13 ทั้งหมด 9 ด้าน(ตัวชี้วัด) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร 495 คนและครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 172 คน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก รวม 729 คน กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 254 คน โดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประมาณค่าแบ่งเป็น 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อให้ผู้อ่านสนใจและต้องการรู้ผลการวิจัยโดยเร็ว เข้าใจเนื้อหาโดย ภาพรวม ผู้วิจัยจึงได้สรุปผลการวิจัยประเด็นสำคัญ ตามลำดับชั้นตอนดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยนำมาสรุปผลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ การดำเนินงาน ตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้าน ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กร การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก

สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐาน การศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ระดับการ ดำเนินงานตามมาตรฐาน การศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านความสะอาด และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความขยัน ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านความขยัน

สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความขยัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ การวางแผนกำหนดเป้าหมายในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความขยันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ด้านความประหยัด

สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความประหยัดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ การกำหนดนโยบายในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความประหยัด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ด้านความซื่อสัตย์

สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การวางแผนกำหนดเป้าหมายในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ การกำหนดนโยบายในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4. ด้านความมีวินัย

สภาพ การดำเนินงานตามมาตรฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความ มีวินัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ การกำหนดนโยบายในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความ มีวินัยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

5. ด้านความสุภาพ

สภาพ การดำเนินงานตามมาตรฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความ สุภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ การกำหนดนโยบายในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความ สุภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

6. ด้านความสะอาด

สภาพ การดำเนินงานตามมาตรฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การประเมินและตรวจสอบในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความ สะอาดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ การวางแผนกำหนดเป้าหมายในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความ สะอาด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

7. ด้านความสามัคคี

สภาพ การดำเนินงานตามมาตรฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความ สามัคคี และการประเมินและตรวจสอบในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความ สามัคคี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ การกำหนดนโยบายในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความ สามัคคี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

8. ด้านความมีน้ำใจ

สภาพ การดำเนินงานตามมาตรฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความ มีน้ำใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ การกำหนดนโยบายในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความ มีน้ำใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

9. ด้านความมีวัฒนธรรมและความเป็นไทย

สภาพ การดำเนินงานตามมาตรฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความ มีวัฒนธรรมและความเป็นไทยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ การกำหนดนโยบายในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านความมีวัฒนธรรมและความเป็นไทย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงาน ตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก

การศึกษาแนวทางการดำเนินงาน ตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้เลือกด้านความขยัน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานตามกระบวนการ PDCA ดังนี้

P = การวางแผน สรุปได้ดังนี้

1. วางแผนเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความขยัน
2. วางแผนกำหนดโครงการการจัดกิจกรรมต่างๆ ด้านความขยัน
3. วางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านความขยัน

D = การดำเนินการตามแผน สรุปได้ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความขยัน
2. กระตุ้นให้เด็กเกิดความขยันในการทำกิจกรรม โดยการให้ของขวัญเล็กๆน้อยๆ เพื่อเป็นแรงเสริม
3. จัดกิจกรรมการสอนสอดแทรกในทุกหน่วยการเรียนรู้ ด้านความขยัน
4. จัดกิจกรรมเรียนปนเล่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้เด็กใฝ่เรียน ใฝ่รู้แบบบูรณาการเหมาะสมกับวัย โดยครูเป็นผู้ชี้กิจกรรมในห้องเรียน

C = การตรวจสอบประเมินผล สรุปได้ดังนี้

1. สังเกตพฤติกรรมเด็กในห้องเรียน พร้อมจดบันทึกการทำกิจกรรมด้านความขยันไว้เป็นหลักฐาน
2. ติดตามผลกิจกรรม วัดผลกิจกรรม ประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอนด้านความขยัน เพื่อนำมาสรุปผลต่อไป
3. ประเมินผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะด้านความขยัน ตรวจสอบพฤติกรรมเด็กรายบุคคลและภาพรวม เพื่อพัฒนาการด้านความขยัน

A = การปรับปรุง แก้ไข สรุปได้ดังนี้

1. สรุปผลจากการจดบันทึกกิจกรรมการเรียนแล้วนำมาปรับปรุง พัฒนาให้ดีขึ้น
2. ผลกิจกรรมต่ำกว่าที่กำหนด จะต้องปรับวิธีการใหม่เพื่อกระตุ้น พร้อมทั้งพัฒนาให้เด็กสนใจทำกิจกรรมอีก
3. นำผลของกิจกรรมปรับปรุง แก้ไขพร้อมทั้งชี้แนะแนวทางเรื่องความขยัน ให้มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเฉพาะประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ การดำเนินงาน ตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้าน ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กร การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญ นำมาอภิปรายผล ดังนี้

การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรฐานการดำเนินงาน ตามมาตรฐาน เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางการดำเนินงานให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิผล มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการสรุปผลการเสวนาและนิทรรศการการจัดการศึกษาท้องถิ่น ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย วันเสาร์ที่ 8 กันยายน 2550 ณ ห้อง ประชุมแกรนด์ ไดมอนด์ อิมแพค เมืองทองธานี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีว่า ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งได้วางหลักการและแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับบทบาท ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาตั้ง มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อ พัฒนาคอนไทยให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

จากผลการวิจัยที่พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสะอาด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (กรมวิชาการ,กระทรวงศึกษาธิการ, 2543 : 12) ซึ่งได้กำหนดปรัชญา การจัดการศึกษาและอบรมเลี้ยงดูเด็กบนพื้นฐานที่สนองความต้องการของเด็กแรกเกิด ถึง 6 ปี ที่ ต้องการ ความเข้าใจและความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา โดยเฉพาะการรักษาความสะอาด อย่างสมดุลงต่อเนื่องไปพร้อมกันทุก ด้าน เพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 13 (ตัว บ่งชี้ที่ 13.6) ด้านความสะอาด คำอธิบาย ผู้เรียนมีสุขนิสัยที่ดีในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน โดย จะต้องมีการประเมินผลตามตัวบ่งชี้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามเกณฑ์ โดยสังเกต จากพฤติกรรมการทำงานในห้องเรียน ไม่ว่าจะเป็นการกิน การเล่น การนอน หรือกิจกรรมเสริม โครงการวันสำคัญต่างๆ ซึ่งจะต้องมีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของเด็กประจำวัน เพื่อให้ เป็นไปตามเกณฑ์ตัวชี้วัดและเด็กปฏิบัติได้ตามพัฒนาการเหมาะสมวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงเดือน มุลกลาง (2546 : 48) ศึกษาเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง โรงเรียนบ้าน

บวก อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน พบว่า การรักษาความสะอาดของร่างกาย เครื่องแต่งกาย และการขับถ่าย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งเป็นการเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงปรารถนา การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ผู้ปกครองควรให้ความสำคัญในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา ปันดี (2547 : 53) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนธีรกาหน้บ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับสูงสุดคือ การฝึกให้เด็กดูแลรักษา สุภาพร่างกายให้มีความสะอาด สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, 2548 : 19) ซึ่งได้กำหนดปรัชญาการจัดการศึกษาและอบรมเลี้ยงดูเด็กบนพื้นฐานที่สนองความต้องการของเด็กแรกเกิด ถึง 6 ปี ที่ต้องการความรักและความอบอุ่น ความเข้าใจและความจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา โดยเฉพาะการรักษาความสะอาดอย่างสมดุลต่อเนื่องไปพร้อมกันทุกด้าน เพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

จากผลการศึกษายังมีประเด็นสำคัญ โดยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความขยัน อาจเป็นเพราะ ตามมาตรฐานการศึกษา(ขั้นพัฒนา)มาตรฐานที่ 13 (ตัวบ่งชี้ที่ 13.1) ด้านความขยัน คำอธิบาย ผู้เรียนมีความตั้งใจ สม่่าเสมอ อดทน รู้จักรอคอยจนผลสำเร็จ โดยจะต้องมีการประเมินผลตามตัวบ่งชี้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามเกณฑ์ โดยสังเกตจากพฤติกรรม การมาเรียน แฟ้มผลงานเด็กที่ทำประจำวัน เด็กสามารถรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมาย การเข้าร่วมกิจกรรม โครงการวันสำคัญต่างๆ ซึ่งลักษณะตามตัวชี้วัดดังกล่าวเด็กอาจทำกิจกรรมประจำวันในห้องเรียนได้ไม่เป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิดาพร โตสติ (2546 : 41) ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไว้เพื่อกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าคุณธรรมที่นักศึกษาควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ ความรับผิดชอบและความขยันหมั่นเพียร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิมล หนูมาตรา (2549 : 38) ศึกษาเรื่องการพัฒนาการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตวัฒนา พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมด้านความขยัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงให้เห็นว่าควรมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความขยัน เราจึงควรมุ่งสอนเด็กให้มีความขยัน ทำงานอย่างมีความสุข มีความตั้งใจจริง เห็นคุณค่าของสิ่งที่ทำ และอดทนต่ออุปสรรค มีจิตใจที่รักการสู้เพื่อสิ่งที่ถูกต้อง มีการพัฒนาในทุกๆด้าน และมีความมุ่งมั่นที่จะชนะตัวเอง ซึ่งจะทำได้เองประสบผลสำเร็จในที่สุด

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทาง การดำเนินงาน ตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้าน ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐาน การศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ด้านความขยัน เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตาม กระบวนการ PDCA เข้ามาดำเนินงานตามมาตรฐาน การศึกษาที่ 13 โดยการวางแผนเพื่อกำหนด จุดมุ่งหมาย กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความขยัน กำหนดโครงการกิจกรรมต่างๆ จัด กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้จัดกิจกรรมการสอนเรียนปนเล่น สอดแทรกในทุกหน่วยการเรียนรู้ ให้ เด็กไม่เรียน ใฝ่รู้แบบบูรณาการ เหมาะสมกับวัย โดยครูเป็นผู้ชี้แนะกิจกรรมในห้องเรียน สังเกต พฤติกรรมเด็ก พร้อมจดบันทึก ติดตามผล วัดผลกิจกรรม ประเมินผลการเรียนการสอนด้านความ ขยัน สรุปประเมินผลการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะด้านความขยัน มีการนำผลของ กิจกรรมปรับปรุง แก้ไขพร้อมทั้งชี้แนะแนวทางในการพัฒนาด้านความขยันให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจ เนื่องจาก หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, 2543 : 24) ซึ่งได้ กำหนดปรัชญาการจัดการศึกษาและอบรมเลี้ยงดูเด็กบนพื้นฐานที่สนองความต้องการของเด็กแรก เกิด ถึง 6 ปี เพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ให้ได้รับการ พัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา จริยธรรม และสามารถจัดการศึกษา ปฐมวัยได้ตามที่ความต้องการและเหมาะสมกับวัย

ผลการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์(2556 : 48) ดำเนิน โครงการวิจัย “คุณลักษณะสำคัญของคนไทยที่พึงประสงค์โดยแบ่งตามช่วงวัย ” สรุปข้อคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางภาคปฏิบัติในการพัฒนาคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ ลักษณะโดยแบ่งตาม ช่วงวัย ที่เกี่ยวกับคุณธรรมที่จำเป็นสำหรับเด็กช่วงวัยทารก-ปฐมวัย (แรกเกิดถึง 5 ปี) มีดังนี้

- 1) แนวทางพัฒนาด้านคุณธรรม ความซื่อสัตย์ รักความถูกต้อง ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่าช่วงวัยนี้ ยังไม่สามารถพัฒนาด้านความซื่อสัตย์ได้มากนัก เพราะยังไม่มีความพร้อมและความเข้าใจ ในเรื่อง คุณธรรมความซื่อสัตย์และรักความถูกต้องได้ แต่อาจเข้าใจได้ในบางส่วนเกี่ยวกับความถูกต้อง ผู้ที่มี บทบาทสำคัญ คือบุคคลในครอบครัวต้องเอาใจใส่ และสอนเด็กให้เข้าใจถึงการมีความซื่อสัตย์จาก เรื่องเล็กๆ ซึ่ให้เห็นว่าสิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี หรืออาจใช้การเล่านิทาน และการเล่นอย่างง่ายๆ เป็นต้น
- 2) แนวทางพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ทำได้โดยการฝึก และกระตุ้นให้เด็กสนใจเรียนรู้จากสิ่ง รอบตัว ด้วยการสร้างกิจกรรมที่สร้างนิสัยให้เด็กอยากเรียนรู้จากสิ่งที่เห็น
- 3) แนวทางพัฒนาด้าน ความขยัน อดทน มีวินัยทุ่มเท และทำงานหนักทำได้โดยการฝึกให้เด็กรู้จักอดทนรอคอย จนกว่า

จะได้รับในสิ่งที่ต้องการ การไม่เลี้ยงลูกแบบตามใจ หรือตอบสนองความต้องการของเด็กอย่างรวดเร็ว จนทำให้เด็กไม่เห็นคุณค่าและขาดความพยายามทำสิ่งต่างๆ 4) แนวทางพัฒนาด้านการมีจิตสำนึก ความสุภาพเรียบร้อย การรักษาความสะอาด เพื่อส่วนรวม ทำได้โดยการสอนให้เด็กรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคมอย่างง่ายๆ ด้วยการเริ่มจากให้เด็กรับผิดชอบตามบทบาทของตนเองอย่างเต็มที่ สอนให้เด็กรักและดูแลของส่วนรวมเหมือนเป็นของตนเอง รู้จักแบ่งปันของเล่นให้กับคนรอบข้าง และมีส่วนช่วยเหลืองานบ้านเล็กๆ น้อยๆ 5) แนวทางการพัฒนาด้านการมีระเบียบวินัย ทำได้โดยการฝึกให้เด็กมีระเบียบในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างระเบียบวินัย ด้วยการให้ทำกิจกรรมที่ง่ายไปสู่กิจกรรมที่ยากเน้นการฝึกทักษะในภาคปฏิบัติให้เป็นนิสัย 6) แนวทางการพัฒนาด้านการเห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ไทย ทำได้โดยการฝึกให้เด็กได้ปฏิบัติเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยอย่างง่ายๆ เช่น การไหว้ การยิ้ม การรับประทานอาหาร หรือขนบธรรมเนียมการละเล่นแบบไทย การแต่งชุดไทย การเล่นเครื่องดนตรีของไทย เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า เด็กเป็นวัยที่สำคัญของการพัฒนาและปลูกฝังคุณค่า มีความพร้อมในการรับรู้และเรียนรู้ที่สามารถส่งผลให้เกิดคุณลักษณะที่ดีติดตัวไปจนกระทั่งวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างเด็กให้มีคุณค่า ดังมาตรฐานที่ 13 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ดังนี้ มีความขยัน มีความประหยัด มีความซื่อสัตย์และกตัญญู มีวินัย มีความสุภาพ มีความสะอาด มีความสามัคคี มีน้ำใจ มีวัฒนธรรมและความเป็นไทย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่ได้ พบว่า ด้านความขยันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงว่า องค์กรสถาบันการศึกษาควรมีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการเรียนปนเล่นเพื่อกระตุ้นความขยัน ให้เด็กเกิดการอยากรู้อยากเห็น อยากรเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้เด็กมีความสนใจทำกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรปรับกระบวนการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากแนวทางที่ได้จากการสัมภาษณ์

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเพื่อพัฒนากิจกรรมด้านความยั่งยืน เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความกระตือรือร้นในการร่วมทำกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษารูปแบบการดำเนินงานตามมาตรฐาน การศึกษาที่ 13 ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อจะได้แนวทางที่เป็นรูปธรรม